

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.22, november 2023

Denne pdf er en læseversion af værket uden kommentarer. Værket findes digitalt med punktkommentarer, indledning, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

Tekstkilder

A *Førstetrykket*, 1848 (SJ: 935)

Teksten er etableret af Jens Lei Wendel-Hansen

Punktkommentarer, indledning og tekstredigering er skrevet af Jens Lei Wendel-Hansen, redigeret af Jon Tafdrup og Steen Tullberg

Tilsyn ved punktkommentarer og indledning dr.phil. Jes Fabricius Møller

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

[[A:1]

Bededags-Tale

for

Rigsdagen i Danmark,

af

Nik. Fred. Sev. Grundtvig.

Kjøbenhavn.

Trykt hos *Louis Klein*.

1848.

[[A:2] [[A:3]

Mel: Sin Vogn gjør Han af Skyer blaa.

A

Kan aldrig gaae af Minde!
Som Skibet med Din *Søn* ombord,
En Bold for Hvirvelvinde,
Omtumlet under Bølgebrag,
Og ligt et synkefærdigt Vrag,
Er gamle *Danmarks* Rige!

- 2 Vel Styr mænd Nok der er ombord,
Og frelse nok de ville,
Men Skibet lyster ei sit Roer,
Forstanden staaer nu stille,
De, som har pløiet Bølgen blaa,
De blege raabe: vi *forgaae*,
Skeer ei der Underværker!
- 3 O Gud! Du er endnu saa stor,
Saa stærk just i de Svage,
Som da Du fried ind Dit Ord
Med Daad i gamle Dage,
|A:4 Som da Din *Søn* til Hav og Vær
Udraabde med Din Røst: tie kvær!
Saa Vind og Vove daaned!
- 4 Og *Danmark* under trange Kaar,
Imellem Fiender stærke,
Sig trøstet i sexhundred Aar
Ved *Christi Kors*es Mærke,
Og fulgde svagt, men ærlig dog,
Hans Kiølvand under *Dannebrog*,
Gik end det stridt mod Strømmen.
- 5 O, væk da op hos os ombord
Den Kæmpeaand, som sover!
Giv ham at tale Kraftens Ord,
Som kuer Vind og Vover!
Ja, frels os Du, som ene kan,
Saa lydt fra *Danskens* Fædreland
Maa tone Takkesange!

Gud-Fader! den Allershøieste, Himmelens og Jordens Skaber! Du,
som ikke blot ved Din *Aand* kaldte vor *himmelske Konge*, *Jesus*
Christus, Herren til Din Ære, men bød ham sidde ved Din
Høirehaand, mens Du lægger alle hans Fiender under hans

Fodskammel! o tal Du ogsaa et Kiærlighedens og Kraftens |A:5|Ord over vor *jordiske Konge*, saa han maa sidde tryk paa de gamle *Skjoldungers Throne*, mens Du lægger alle hans og *Danmarks* Fiender til hans Fodskammel! Bønhør os i Vorherres *Jesu* Navn: vor Fader, Du, som er i Himlene!

Christne Venner! Naar Dagens Evangelium kom til os med Spørgsmaalet: hvad tykkes eder om *Christus*? Hvis Søn er han? og med Guddomsordet om hans Sæde ved vor himmelske Faders Høirehaand, da pleiede vi udelukkende at fæste vort Øie paa ham, paa *Christen-Folkets* mageløse Konge, paa hans *aandelige* Rige herneland og paa *Fæderneland* heroventil, hvor den store Hvile og den evige Vederkvægelse er alle Rigets Børn beredt. Ogsaa idag vilde vi dvælet ved denne *gamle Nyhed*, som aldrig forældes, ved Evangeliet om den *ny Pagts* Herre, Folk og Forjættelser, hvis ikke *Kongen*, som vi har tilfælles med alle *Dannemænd*, havde befalet, at der idag skal holdes *Forbøn* i alle Landets Kirker, med Hensyn paa *Rigsdagen*, som imorgen skal aabnes, og hvor *Hans Majestæt*, som ikke søger sin Styrke i den ham af Fædrene overantvordede Magt, men i Folkets Kiærlighed, vil forelægge en ny *Grundlov* for *Danmarks* Rige, hvorved han regner paa den *Almægtiges* Bistand og Velsignelse, |A:6|saa dette vigtige Skridt maa tjene, som til *Guds Ære*, saa til Folkets Bedste fra Slægt til Slægt, og til Majestættens Held og Glæde, og at *derefter* skal Præsterne hver paa sit Sted indrette deres *Prædiken* og den hele Gudstjeneste. Men see, disse Kongelige Ord, som er den *Danske*, den bedste jordiske Kongeslægt værdige, dem maa især alle sande *Christne* med Ærbødighed høre og med Glæde følge, og jeg vil derfor idag stræbe at lægge alle mine Tilhørere paa Hjerte, baade at *Kongeriget Danmark* trænger høilig til denne almindelige *Forbøn*, og at denne *Forbøn* vist heller ikke vil være forgæves.

Hverken vil imidlertid en *Forbøn* til den *Almægtige* noget Øieblik kunne drage vort Hjerte bort fra ham, hvem Almagt er givet i Himlen og paa Jorden, ei heller er Talen om *Danmarks* Rige, vort jordiske *Fæderneland*, noget fremmed for mine stadige Tilhørere, thi dels har jeg altid indskærpet, at hvem der ikke ærer den *Konge* og elsker det *Fæderneland*, de har *seet*, de ærer og elsker endnu mindre den *Konge* og det *Fæderneland*, som de *ikke* har *seet*; og dels har jeg i Løbet af dette Farens og Prøvelsens Aar for alt det *Danske*, tit opmuntret mine *Medchristne* til at bede godt for det lille, fredelige og milde *Danske* Folk og for *Danmarks* ældgamle, nu hardt betrængte, men giennem Aartusinder vidunderlig opholdte *Kongerige*, og ligesaa tit har |A:7|jeg udtalt min faste Tro, at denne *Forbøn*, langtfra at være spildt, er Bønhørelsen vis, fordi *Danmarks*

og *Danskhedens* Frelse vil i alle Maader tjene til *Guds Ære*, til *Hans Riges* Komme og til *Hans Folks* Oplysning og Uddannelse!

Heraf følger nu vistnok, at jeg idag ei kan sige mine stadige Tilhørere noget om disse Ting, som *Verden* kalder *nyt*, men, kjære Venner! alle, som har Hjerte, de veed jo, at alt hvad *Godt* der kommer fra *Hjertet*, det er, ligesom Guds Naade og Miskundhed, hver Morgen *nyt* over os, mens alt hvad der *ikke* kommer fra *Hjertet* og kan da ei heller gaae dertil, er, trods alt *Nyheds-Skin*, i grunden altid forældet og forslidt, kiedsommeligt for det indvortes levende Menneske; og her staaer vi, før vi vidste det, paa den jævne Høide, hvorfra vi allerbedst baade kan overskue Faren og have Udsigt til Frelsen for det lille Rige, hvor *Kongen* søger sin *Styrke* i Folkets *Kiærlighed*, og hvor *Folket* da ogsaa maa sætte sin *Glæde* i *Kongens* Lykke!

Ja m. V. *Verden* siger vel, at jeg smigrer baade for det *Danske Folk* og for den *Danske Konge*, men det er ikke sandt, thi jeg siger reent ud, med Apostel-Ordet, at de har alle syndet og fattes den Roes, de skulde have for Gud, og det er jo ikke engang en Roes i *Verdens* Øine, hvad jeg, uden at lyve, saa tit har sagt og siger fremdeles, at "*Hjerte***A:8***lighed*" har aldrig saaledes havt *hjemme* i noget af *Verdens* bekiendte Lande, som i det lille *Danmark*, hvor Ingen kan tælle de Opoffrelser, *Folket* baade i Krig og Fred godvillig har gjort for *Konge* og *Fæderneland*, og hvor *Folket* soleklart har viist, at det søgde sin *Frihed* ikke i Selvraadighed, men i *Kongens Faderlighed*, da det *Danske Folk* for henved tohundrede Aar siden godvillig lagde den uindskrænkede Enevoldsmagt arvelig i sin Konges *Faderhaand*!

Men er nu denne det *Danske Folks* mageløse *Hjertelighed* os alle vitterlig, og følger det af sig selv, at jo mere Hjerte vi har, desmindre kan vi føle os lykkelige ved noget, hvor stort det saa kan synes og hvor glimrende det end monne være, naar det *saarer* *Hjertet* eller lader det dog koldt og tomt, da maae vi jo strax baade see og bekiende, at det *Danske Kongerige* fra Arildstid og det *Danske* Hjertefolks Lykke svæver nu øiensynlig i yderste Fare, da den *indvortes* Fare er endnu langt større end den *udvortes*, skiøndt vi alle veed, den *udvortes* Fare er stor nok i Aar, da *Riget* plages og trues af stærke og hjerteløse Fiender, som gjerne gjorde alle *Dannemænd* lige saa husvilde midt i *Fædernelandet*, som de netop i dette Øieblik gjør alle vore *Danske* Brødre i *Sønderjylland*, som endnu vove aabenlyst at ære den *Danske Konges* Navn og at løfte **A:9***Dannebrog*, vort gamle, ærværdige *Folkebanner*! Ja, mine Venner, *Danmarks* *udvortes* Fare er vel baade øiensynlig og stor nok, men den er dog i mine Øine ikke nær saa stor, som den synes, fordi den netop har bragt for Dagen, at den *Danske* mageløs opoffrende *Fædrelands-Kiærlighed* er endnu brændende i Folkets Bryst, og at *Danmarks* mageløse *Lykke* midt i Ulykker ingenlunde er

bortveget, saa naar der kun ingen stor og øiensynlig Fare var for den Danske Hjertelighed, hvori vor Fædernelands-Kiærlighed har sin Kilde og vor Lykke sin Grund, da vilde jeg lykønske Danmark og det Danske Folk med Krigsbulderet, som en Torden, der meldte Folkelivets Sommer, og trøste dem over det varme Offerblod, kiærlig udgydt, som en velsignet, grødefuld Regn for Fædernelandet! Men det er jo soleklart, især for *Christne*, at Hjerteligheden staaer netop nu i største Fare, omringet, som den er, allevegne af *Selvraadighed* og *Egennytte*, spottet og beleet, som den daglig kaadere bliver, af den herskende vantro *Selvklogskab*, for hvilken Hjerteligheden ei er mere værd end Kiødet veier, det lille Stykke Kiød, som deler Hjerte-Navnet tillige med det levende Seierværk, Kiærligheds Underværk i Menneske-Barmen. Og da nu Danmark dog er *Hjertelighedens* Hjem fra Arildstid, saa svæver nødvendig Danmarks Rige og det Danske Folks Lykke i samme Fare som *den*, saa der vilde ikke være noget *ulykkeligere* Folk eller Rige paa hele **A:10**Jorden end det *Danske*, hvis Hjertet ogsaa hos os tabde sin Varme, sin Troskyldighed, sit Haab, sin Frihed og sin Glæde, thi Menneskens Børn kan ligesaa lidt *indvortes* som *udvortes* omskabe dem selv, saa sit *ømme* Hjerte kan det Danske Folk umulig blive kvit, men maa deri finde enten en *Lykke* eller *Ulykke*, som er *mageløs*. Ja, ligesom det lille *Danmarks Rige* i Krig med det *store Tydskland* nødvendig maatte blive sine arrigste Fienders Rov, naar den Danske Fædernelands-Kjærlighed ei længer brændte i Barmen og blev Moder til den mageløse Enighed og de utallige Opoffrelser, hvorved Riget ene har bestaaet i Aartusinder og ene kan bestaae; og ligesom *Kongen*, der søger sin Styrke og sætter sin Glæde i Folkets Kiærlighed, maatte miste begge Dele, naar han fandt det Danske Folke-Hjerte koldt, pint af Mistænkelighed og plaget af Misundelse; saaledes vilde det Danske Folk, der kun lever af Kiærlighed og finder kun Hvile i indbyrdes Tillid, ei blot komme til at græde de bittreste Taarer for Hjertets røde Guld, hvorpaa intet andet Folk har været saa rigt, men det vilde, fortvivlet, forbande sin Fødselsdag, hvis Kiærligheds Soel gik ned over det, for ei meer at staae op, saa der kom den *tredobbelte* Vinter uden Vaar og Sommer, som det Danske Hjerte, fra det begyndte at slaae, har altid gruet for!

Aldrig var da nogen almindelig Forbøn til *Ham*, **A:11**den Almægtige, som har baade *Hjertet* og *Lykken* i sin Haand, mere paatrængende nødvendig, end alle Dannemænds og Dannekvinders Bøn i denne for Hjerteligheden saa mageløs farlige Tid, og da navnlig paa denne Dag, den *sidste* foran *Rigsdagen*, der skal afgjøre Spørgsmaalet om Danmarks ny, ubekjendte *Grundlov*, om Folkets Forhold herefter til *sin Konge* og til *sig selv*; thi hvorlidt Besked end de fleste af os veed om saadanne Rigsdage, veed vi dog sagtens alle, at paa dem pleier man nuomstunder sjelden eller aldrig at agte paa Hjertets Røst og Kiærlighedens Aande, men at alting, naar det gaaer

bedst, sædvanlig afgjøres efter kolde Beregninger og hjerteløs Verdensklogskab, og at det saa endda er langt mere *Stemmer*, man tæller, end *Grunde*, man veier!

Men kiære Venner! er Bønnen til den Almægtige om, at det maa gaae anderledes paa den *Danske Rigsdag*, saa Hjertet kommer til at nyde sin Ret, som Hovedets bedste Raadgiverske, er denne Bøn kun alt for nødvendig, saa lad os dog aldrig tænke at den skulde være unyttig eller frugtesløs! Nei, undfanges og fødes der kun en *levende Bøn* i alle ægte Dannemænds og Dannekvindes Bryst, ja, stiger der kun et *dybt Hjertesuk* til Himlen fra Danmark, deiligst Vang og Vænge, et Hjertesuk for det ældgamle Danmarks Rige, som kun Hjertelighed har gjort varigt og berømt, altsaa ogsaa for det Folke-Hjerte, hvorpaa **A:12***Kiærlighed* har gjort det *dybeste Indtryk*, og for det *Modersmaal*, hvorpaa *Kiærlighed* har fundet sit *lifligste Udtryk*; skeer kun det; da kan *Danmarks Konge* og *Folk* være rolige, ja, rolige som Stranden i Havblik, naar den blaa Himmel med al sin Herlighed speiler sig i de klare Vande; thi den Almægtige, Himmelens og Jordens Skaber, Han er *Fader* og *Alfader*, af Hvem al Faderlighed i Himlen og paa Jorden er født og bærer Navn, ja, vor Gud er Kiærligheden selv! Skiøndt derfor ikke selv Himlene er rene for Hans Øine, langt mindre da Jorden, og da allermindst dette *Hjerte* af Støv, der banker i vort Bryst, hænger ved Støvet og er nærved at begraves deri med alle sine dunkle Paradis-Minder og alle sine dybe himmelske Længsler, saa er dog Menneske-Hjertet uforglemmeligt og dyrebart for sin almægtige Skaber, som fra Begyndelsen oplivede det med sit Aandepust og som er Kiærligheden selv! Ja, Christne! Faderen har Selv aabenbaret os det, og Hans Aand, Kiærlighedens og Sandhedens Aand, bekræfter og beseigler det, hvorsomhelst Han enten hvisker i Kamrene eller prædiker paa Svalerne, at Gud seer paa Hjertet, og at, trods al Besmittelse, er Hjertet det eneste hos Mennesket, som den Allerhøieste finder værdt at eie, men at paa det sætter Han saa vidunderlig Pris, at Han ikke blot som *Herre* kræver det, men som *Fader* beder os derom og siger: min Søn! min **A:13***Datter*! giv mig dit *Hjerte*! Og denne Guds Fader-Kiærlighed til det faldne, besmittede, vildfarende, aandelig afmægtige Menneske-Hjerte, den Kiærlighed, som bragde Ham til at opoffre sin elskelige Søn for os, og bringer Ham til at skiænke os, som af Hjertet troe derpaa, det evige Liv, det er vist nok den dybeste Hemmelighed; men dog har det Danske Hjerte altid dunkelt følt, hvad vi med opladte Øine maa kalde den klare Grund til den høie Priis, som Han, der ikke er de Dødes men de *Levendes Gud*, sætter paa Menneske-Hjertet, thi Grunden er jo klarlig den, at fra Hjertet udgaaer *Livet*, det være sig til Godt eller Ondt! Er det da kun sandt, at Hjerteligheden har i Danmark sit jordiske Hjem, da er Danmarks Frelse i alle Maader ogsaa upaatvivlelig, naar kun det Danske Hjerte slaaer endnu, føler

sin Livsfare og sukker til den Himmelske Fader om Hans Bistand og Velsignelse!

Ja, mine Venner! allerede tidlig paa Aaret, *før* endnu det store Jordskælv udbrød, hvorunder vor Verdensdeel bæver, Ingen veed hvorlænge, strax efter vor gamle Konges Død, da vi hørde Evangeliet om *Herren* og Hans Disipler i *Havsnød*, da greb, da slog det mig, at Danmarks Rige maatte lignedes ved et Skib, der af en dunkel men dyb og kiærlig Drift havde længe holdt sig saa nær som muligt til *Kirkeskibet*, der aandelig bærer *Herren* og hans *Disipler* over Verdenshavet, og kom netop derved i en *Havsnød*, saa **A:14** stor, at Styrmandene gav det aldeles op, og alle de, der saae til, raabde: see, nu synker det! men det slog mig ogsaa, at den Herre, hvem baade Stormen og Havet maa lyde, idet Han frelser sit eget store Skib, frelser ogsaa det *lille*, som dristig fulgte med, saa det nyder godt af det Havblik, han skaber, og glider i Havn efter Hjertets Begjæring!

Og sandelig, Herrens Frelse er nærved at aabenbares, ja, den har jo alt begyndt at aabenbare sig, thi hvem uden den Almægtige har vel styrket, kunde vel oplive og styrke det lille, svage Danske Folke-Hjerte, saa Fædernelands-Kiærligheden blussede op, som vi har følt og seet, med Løvemod til at trodse den verdslige Overmagt, som de hjerteløse alle bæve for, og kan vi da vel tvivle om, at den samme Hjertets Skaber og Hjertelighedens almægtige, fuldtro Ven vil ogsaa paa den *Danske Rigsdag* opvække Hjertets frimodige Talsmænd og lægge Kraft i deres Ord, bane Kiærlighed Vei over Marken paany, saa ogsaa den ny Grundlov skal komme til at aande den gamle Kiærlighed, til Guds Ære, til Folkets Bedste fra Slægt til Slægt og til hver Konges Glæde, som virkelig søger sin Styrke i Folkets Kiærlighed! Amen!

A:15

Mel: Sin Vogn gjør Han af Skyer blaa.

- 1 Paa Stævne samles *Rigsdagsmænd*
Fra alle *Danmarks* Egne.
Kong *Fredrik*, Fædrelandets Ven,
Paa *Folkeaadens* Vegne,
Dem varsled ind i Farens Stund,
At staae ham bi med Haand og Mund,
Med Raad til Rigets Bedste!
- 2 En farlig Sag! en farlig Tid
For Throne og for Hytte!
Og lidt forslaaer kun Mandevind,

Og blind er Egennytte,
Og Kiærlighed er hardtad kold,
Og Død er altid Syndens Sold
Hos *Adams* Kiøn hernelen!

3 Men Du, vor Gud! er eiegod,
Og viis er Du alene,
Raad Du paa Rigets Vaande Bod
Endnu i Dage sene!
Giv af Din gamle Miskundhed
Paany os Danske *Liv* og *Fred*,
Og *Lys* paa *Livets* Veie!

4 |A:16 Velsign vor *Konge* og Hans *Raad*!
Anfør Du Selv hans Hære!
Lad øves Dyd og Heltedaad
Mangfoldig til Din Ære!
Lad *Danmark*, lukt med Bølgen blaa,
Saalænge *Danske* Hjerter slaae,
Din Godheds Priis forkynde!
